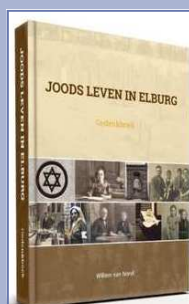

IN DEZE
NIEUWSBRIEF:

- Een jaar vol tentoonstellingen
- Aan de donateurs...
- Uit de museumwinkel
- Herdenkingsconcert 'Bevroren Tranen'
- Thema-avonden Martin Buber
- Cursussen Bijbel Hebreuws
- Open Joodse Huizen
- De Beheerder
- Excursie Antwerpen

Uit de museumwinkel

We zijn natuurlijk geweldig trots op de prachtige uitgave 'Joods leven in Elburg' van Willem van Norel. Het is een dik boek geworden van meer dan 400 pagina's. De geschiedenis van joodse Elburgers in woord en beeld, inclusief de stambomen van enkele families. Daarnaast is er ruim aandacht gegeven aan het ontstaan van Museum Sjoel Elburg. Dit boek kunt u aanschaffen in de museumwinkel, voor de prijs van € 29,50.

NIEUWSBRIEF VAN DE
STICHTING VRIENDEN VAN
DE SYNAGOG E L B U R G

NR. 13
JANUARI 2015

Een jaar vol tentoonstellingen

Foto's, Portretten, Textiel en Psalmen in Museum Sjoel Elburg

Margaretha is een van de 'Geleende Gezichten' die vanaf 19 maart 2015 te zien zijn in de Sjoel. In totaal werden door Ada Stel 102 kinderen geportretteerd, waaronder de Elburgse Gerda Steinhauer.

Lees verder op het binnenblad...

Aan de donateurs en de leden van de Club van 100

Dankzij u hebben wij als Stichting Vrienden van de Synagoge in het afgelopen jaar weer heel nuttige dingen kunnen doen voor de Sjoel. De uitgave van het prachtige boek van Willem van Norel over Joods Elburg ondersteunden wij financieel. Ook namen wij de kosten van het organiseren van tentoonstellingen deels voor onze rekening.

Ook voor 2015 doen wij weer vrijmoedig een beroep op u. Wij verzoeken u uw donatie/bijdrage over te maken op rekeningnr.

NL83ABNA 0533 0479 19, ten name van de Stichting Vrienden van de Synagoge Elburg. De donatie is tenminste € 20 (dit geeft u persoonlijk gratis toegang tot de Sjoel) of tenminste € 30 (dan

hebben zowel u als de leden van uw gezin gratis toegang). De bijdrage van de leden van de club van 100 is tenminste € 100.

Als u reageert op deze oproep hoeven wij u niet persoonlijk te benaderen en scheelt dat veel administratie. Hartelijk dank alvast.

Penningmeester van de Vrienden.

agenda

2 februari 2015:
start nieuwe modules
Bijbels Hebreeuws
(modules 4 en 9)

5 februari 2015:
start thema-avonden
'Martin Buber'

19 maart 2015:
tentoonstelling
'Geleende gezichten'

2 mei 2015:
Open Joodse Huizen

7 juli 2015:
tentoonstelling
'Kunst met mesjogge'

7 oktober 2015:
tentoonstelling
'Psalmen'

Bezoek de website van
de Sjoel voor het laatste
nieuws:
www.sjoelburg.nl

En volg ons op:
[facebook.com/
museum-sjoel-elburg](https://www.facebook.com/museum-sjoel-elburg)
of
twitter.com/SjoelElburg

BEVROREN TRANEN Maarten Peters

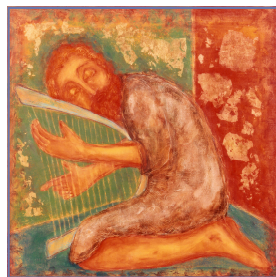

gezongen verhalen,
als kleine monumentjes

Een jaar vol tentoonstellingen (vervolg)

Tot en met 7 maart loopt de tentoonstelling *Sjitel in de stad* waarin de Antwerpse fotograaf Dan Zollmann zijn vrome stadgenoten portretteert.

Van 19 maart t/m 20 juni besteedt Museum Sjoel Elburg aandacht aan de herdenking van 70 jaar WOII en de bevrijding middels de tentoonstelling *Geleende gezichten, 102 portretten van kinderen uit Westerbork geschilderd door Ada Stel*. Elk portret staat symbool voor één van de 102 transporten vanuit Westerbork naar de vernietigingskampen. Daar werden meer dan 18.000 kinderen vermoord. Eén van hen was de joods Elburgse Gerda Steinhauer van wie Ada speciaal voor deze tentoonstelling een portret heeft gemaakt.

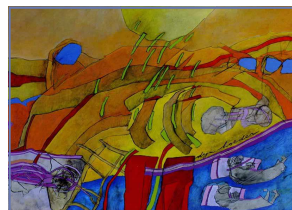

Jip Wijngaarden: Psalm

Na de succesvolle tentoonstelling van Jackie Howard in 2014, zal van 7 juli t/m 26 september opnieuw textiel worden geëxposeerd in Museum Sjoel Elburg. Onder de titel *Kunst met mesjogge* zullen bijna dertig *peintisseries* van de joods Amsterdamse kunstenaar Saskia Weishut-Snapper worden geëxposeerd. In haar werk laat zij zich leiden door haar scheppingsdrang en haar fantasie. Door gevoelens, sferen, ritmes en lijnenspel. 'Mijn enorme collectie textiele materialen en mijn naaimachine doen de rest,' aldus Saskia Weishut-Snapper.

Links: Saskia Weishut-Snapper
Rechts: Henk Pietersma, Psalm 121

Het tentoonstellingsjaar wordt afgesloten met een groepstentoonstelling waarin de *Psalmen* centraal staan. Van 7 oktober 2015 t/m februari 2016 is werk te zien van Jip Wijngaarden, die al twee keer eerder in Elburg exposeerde. Zij toont haar nieuwste werk in combinatie met een aantal schilderijen van Henk Pietersma uit de serie 'De goedheid op mijn tong gelegd'. Onder deze titel verscheen in 2012 bij uitgeverij Jongbloed in Heerenveen een psalter met bijna alle 150 psalmen geschilderd door Henk Pietersma met daaraan gekoppeld een poëtische tekst in de vorm van een gedicht. De Delftse beeldhouwster Ria van Oosten zal speciaal voor deze tentoonstelling nieuw werk maken dat aansluit bij het werk van de andere twee kunstenaars.

Herdenkingsconcert 'Bevroren Tranen'

Op zaterdag 25 april presenteren Museum Sjoel Elburg en Museum Elburg het concert 'Bevroren Tranen' door Maarten Peters. Dit concert vindt plaats in het kader van de herdenking van 70 jaar WO II.

In 1999, schreef theatermaker Maarten Peters een zeer indringende bijdrage aan de 4 mei herdenking op het terrein van kamp Westerbork. De zogenaamde 'noodzaak-liedjes' die hij sindsdien geschreven heeft, zijn verzameld onder de titel 'Bevroren tranen'. Eerder zong hij deze liederen bijvoorbeeld in het

Vrouwenkamp Ravensbrück. Naast het zingen van zijn liederen zal Peters vertellen over ontmoetingen met mensen en gebeurtenissen die hem inspireerden tot het schrijven van dit unieke repertoire dat zowel troost als hoop geeft. Hij vertelt de verhalen met korte filmpjes en voorziet zijn liederen van mooie beeldcollages.

Dirk Mulder, directeur van het Herinneringscentrum Westerbork over 'Bevroren Tranen': 'Hij slaat met zijn teksten een arm om de overlevenden en nabestaanden van vervolging en verzet. Ze geven vorm aan de verwerking van het verle-

den, ze zijn een handreiking om gevoelens en gedachten een weg te geven. Hij maakt met zijn liedjes duidelijk dat oorlog en vervolging niet in 1945 zijn geëindigd en stelt daarbij de wettelijke vraag 'Wat zou ik doen?'

Plaats: Ichthuskerk, Vrijheidsstraat 1 in Elburg.

Tijd: Inloop 19.30 uur. Aanvang 20.00 uur.

Voorverkoop online via de websites van Museum Sjoel Elburg en Museum Elburg en aan de kassa van de beide musea.

Prijzen: volwassenen € 12,50, inclusief een kopje koffie of thee, jongeren t/m het VO € 5,00. Aan de zaal € 15,00 en € 7,50.

Martin Buber en het Chassidisme

Vier thema-avonden in Sjoel Elburg

In samenwerking met de Vrienden van de Synagoge Elburg belegt theoloog Hans Schravendes uit 't Harde vier thema-avonden over het boekje 'De weg van de mens volgens de Chassidische leer' van Martin Buber.

De Joodse filosoof, pedagoog en religieuze denker Martin Buber (1878-1965) hield in 1947, in een vormingscentrum in Bentveld in Nederland, een serie voordrachten. Daarbij waren Joden, christenen en mensen met andere levensbeschouwingen aanwezig. Deze voordrachten behoren volgens velen tot het mooiste en meest toegankelijke wat hij geschreven heeft. Later zijn deze voordrachten gebundeld in een boekje. Dit boekje is een 'klassieker' binnen de twintigste-eeuwse spiritualiteit geworden. Vanaf de jaren vijftig tot nu toe is de Nederlandse vertaling herhaaldelijk herdrukt. Buber geeft hier zijn visie op wat hij ziet als de actuele boodschap van het Chassidisme, een mystieke stroming binnen het Jodendom. Aspecten van deze 'mystiek van het alledaagse leven' doortrekken zijn gehele werk.

Hans Schravendes is gepromoveerd op het werk van Martin Buber en heeft lezingen over hem gehouden in Nederland en Duitsland.

De avonden worden gehouden in het Museum Sjoel Elburg op de donderdagen 5, 12, 19 en 26 februari 2015, van 20.00 tot 22.00. Van de deelnemers wordt een bijdrage verwacht van € 40,- voor de vier avonden. De te lezen tekst is daarbij inbegrepen.

Opgaven voor 31 januari 2015 bij de secretaris van de Vrienden van de Synagoge Elburg, bij voorkeur per e-mail aan vrienden@sjoelburg.nl; of bellen met 0525-652879.

Cursussen Bijbels Hebreeuws

In februari beginnen weer twee cursussen in onze serie Bijbels Hebreeuws. Module 4 begint op 2 februari, module 9 begint op 9 februari 2015.

Module 4 is bestemd voor cursisten die al vertrouwd zijn met schrift, klankleer en vormleer van het Hebreeuws, de verbuiging van de naamwoorden, de voor- en na-voegsels, en die een eerste kennismaking met de werkwoorden hebben gehad. In module 4 wordt verdergegaan met de werkwoorden.

Module 9 is bestemd voor cursisten die vertrouwd zijn met de grammatica. In deze module wordt niet meer gedoceerd, er worden alleen nog maar oude Bijbelse teksten naar het Nederlands vertaald.

Beide cursussen beslaan 6 maandagavonden van 19.30-22.00 uur in Museum Sjoel Elburg (Graaf Hendriksteeg 2). Er liggen telkens twee weken tussen opeenvolgende cursussen-avonden.

Uitreiking certificaten aan de deelnemers van de cursus Bijbels Hebreeuws, module 3

Deelname kost € 110,00 (inclusief cursusmateriaal en koffie of thee).

Opgave bij voorkeur per email aan vrienden@sjoelburg.nl; of bellen met 0525-652879.

Open Joodse Huizen

Ook in 2015 hopen we in Elburg weer mee te doen aan het landelijk project Open Joodse Huizen.

In panden met een Joodse geschiedenis worden dan de verhalen verteld van de voormalige Joodse bewoners of onderduikers.

De afgelopen twee jaar was er heel veel belangstelling voor dit evenement.

Wij hopen Open Joodse Huizen in 2015 te organiseren op zaterdag 2 mei. Op dit moment is nog niet duidelijk welke adressen opgenomen kunnen worden in de route. We zijn afhankelijk van de gastvrijheid die de huidige bewoners ons willen verlenen. Mocht u zelf wonen in een pand dat in het verleden een band had met Joodse inwoners en uw huis op 2 mei a.s. willen openstellen voor belangstellenden, neemt u dan contact op met de coördinator van dit project, Greet Visser, tel 686047. Ook wanneer de ruimte beperkt is en u bijvoorbeeld maar tien mensen tegelijk kunt ontvangen, zijn we geïnteresseerd in de mogelijkheden die u ons kunt bieden.

Het blijkt steeds weer aangrijpend om op de plek zelf het verhaal te horen van de vroegere bewoners - meestal verhalen met een dramatisch slot. Dikwijls zijn familieleden van de weggevoerden aanwezig of onderduikers die de oorlog hebben overleefd. De betekenis van die aanwezigheid is tweeledig: zij geeft de geschiedenis een extra persoonlijke dimensie en zij geeft hoop: de nazi's hebben niet het laatste woord gehad - ook na de Tweede Wereldoorlog is er Joods leven in Nederland.

'Het kost best wel moeite om je huiswerk te maken, maar de lessen van mevrouw Van Veen zijn een genot om bij te wonen. Je leert erdoor zoveel extra's over de Bijbeltekst. Dat maakt het de moeite dubbel en dwars waard.'

Tony Zoet,
deelnemer cursus
Bijbels Hebreeuws,
Module 3 in 2014

In de Sjoel

De beheerder...

Mijn naam is Aleid Hulst, in het voorjaar van 2008 ben ik door het bestuur benaderd of ik interesse had om beheerder te worden van het in dat jaar te openen Joods Museum. Na een paar dagen bedenktijd heb ik aangegeven dit graag te willen doen, ik heb er nog geen moment spijt van gehad.

We werken met een kleine groep beheerders, die ervoor zorgen dat alles er tiptop uitziet binnen het museum; we starten 's morgens de apparatuur en de kassa, en 's middags wordt de kas opgemaakt.

In de loop van de jaren heb ik door dit werk veel interessante mensen mogen ontmoeten, een paar namen: professor Bob Smalhout, Ed van Thijn, Rabbijn Jacobs, Frits Bolkestein, Jan Terlouw, Debby Petter met haar moeder, en een van de weinige Nederlandse overlevenden van Sobibor: Jules Schelvis.

Je maakt ook leuke dingen mee zoals het moment dat men met behulp van een drone luchtopnames van Elburg maakte bij de Sjoel en bij de Joodse begraafplaats; deze beelden waren bestemd voor de nieuwe film in de filmzaal. Ik moest zorgen dat er geen mensen plotseling in beeld kwamen. Ook heel bijzonder was het verzoek van een vrouw uit Oldebroek of ze even op de Joodse begraafplaats mocht om een steen op de grafsteen te leggen van de joodse slager Joop Cohen; deze steen had ze meegebracht uit Israël toen ze daar op vakantie was. Joop Cohen kwam vroeger altijd bij haar ouders op de boerderij om vee te kopen.

Een hoogtepunt was natuurlijk de dag met toen nog prinses Maxima die de opening verrichtte van de uitbreiding van het museum met een ruimte voor wisseltentoonstellingen en de educatieve ruimte voor basisscholen en voortgezet onderwijs. Het was een geweldige eer om persoonlijk aan haar te worden voorgesteld.

De Sjoel speelt zeker een rol binnen ons gezin: zoon Martijn is twee zaterdagen per maand actief als beheerder, ook mijn vrouw Lucie is geregeld

als suppoost aanwezig in het museum.

Toen ik met dit werk begon wist ik heel weinig van Joden en van het Joodse leven. Maar door alle verhalen in het museum en door de gesprekken die je mag hebben met suppoosten en bezoekers ga je toch anders tegen bepaalde zaken aan kijken, vooral wat betreft respect en verdraagzaamheid naar andere mensen.

De kracht van het museum is misschien wel de goede onderlinge sfeer met alle mensen die bij de Sjoel zijn betrokken, men voelt zich erg betrokken bij het geheel.

Aleid Hulst

Museum Sjoel Elburg maakt gebruik van een klein team beheerders, die verantwoordelijk zijn voor het beheer van het gebouw. Vanwege wisselingen in het team is er ruimte voor nieuwe beheerders. Is dat iets voor u, en hebt u gelegenheid om rondom de openingstijden van de Sjoel enkele werkzaamheden te verrichten? Laat het ons weten!

Excursie Antwerpen

Aansluitend bij de tentoonstelling van foto's van Dan Zollman is er een excursie gemaakt naar Antwerpen, naar de wijk waar deze foto's gemaakt zijn en waar zich het leven van met name chassidische Joden afspeelt.

De rondleiding, die werd verzorgd door rabbijn Jacobs, ging onder meer langs de Talmoedschool (linksonder), een synagoge (grote foto), een heerlijk ouderwetse boekhandel (rechtsonder) en een hoedenwinkel (rechtsboven).

Steun de Vrienden van de Sjoel Elburg NL83ABNA0533047919 t.n.v. Stichting Vrienden Synagoge Elburg Voor (periodieke) schenkingen is slechts een GRATIS notariële verklaring nodig.

Giften aan een culturele instelling zijn voor 125% aftrekbaar bij uw aangifte inkomstenbelasting.

De Stichting Vrienden van de Synagoge van Elburg is eind 2006 opgericht ter ondersteuning van het museum Sjoel Elburg. De Stichting ondersteunt de zogenaamde 'moederstichting' die het museum en de collectie beheert.

Tot de taken van de 'Vrienden' behoort o.a. het werven van donateurs, suppoosten en gidsen, het organiseren van lezingen, excursies en rondleidingen.

Het secretariaat is gevestigd:
Talksteenstraat 12, 8084 XW 't Harde
tel.: 0525-652879
email: vrienden@sjoelburg.nl

Voor bijdragen aan / suggesties voor deze nieuwsbrief kunt u ons mailen:
redactiesjofar@sjoelburg.nl

